

Międzynarodowe seminarium – *Reform of Regulation 1/2003: Effectiveness of the NCAs and Beyond*

Warszawa, Wydział Zarządzania UW, 28 kwietnia 2017 r.

28 kwietnia 2017 r., na Wydziale Zarządzania UW odbyło się międzynarodowe całodniowe seminarium zatytułowane „Reform of Regulation 1/2003: Effectiveness of the NCAs and Beyond”. Seminarium zostało zorganizowane przez Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS) oraz Competition Law Scholars Forum (CLaSF) a koncentrowało się wokół zagadnień związanych z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (dalej: rozporządzenie nr 1/2003).

Otwarcia dokonał prof. Alojzy Z. Nowak, dziekan WZ UW, który przedstawił profesorów Barry’ego Rodgera (CLaSF) oraz Alana Riley’ego.

Następnie prof. **Giorgio Monti** (European University Institute) wygłosił referat wprowadzający na temat zmiany rozporządzenia nr 1/2003 oraz nowego projektu dyrektywy Parlamentu i Rady z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie skuteczniejszego egzekwowania unijnego prawa konkurencji. Zdaniem prof. Montiego, projekt dyrektywy zdaje się sugerować, że krajowe organy ochrony konkurencji powinny dążyć do osiągnięcia uprawnień podobnych do Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji (DG COMP). Tymczasem, jego zdaniem, wiele dobrych rozwiązań mogłoby zostać wprowadzonych właśnie na podstawie doświadczeń organów krajowych.

Adam Jasser (Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w latach 2014–2016) dodał, że w pierwszej kolejności należy odpowiedzieć na pytanie, do jakiego stopnia obecny system jest niesprawny i czy potrzeba jego „naprawiania” wynika z tej niesprawności, czy może z innych powodów?

Pierwszy panel zatytułowany „NCAs Design and Context” moderowany był przez Angusa MacCullocha z Lancaster University.

Jako pierwszy wystąpił **Miguel Sousa Ferro** (University of Lisbon), który prezentował obecnie istniejące wymogi instytucjonalne dla krajowych organów ochrony konkurencji wynikające z prawa unijnego. Mimo możliwości wyprowadzenia wielu wymogów, zarówno z treści unijnych przepisów, jak i dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości (w tym dotyczącego zasady efektywności), Miguel Sousa Ferro stwierdził, iż nowa dyrektywa jest potrzebna, ponieważ jest w stanie doprowadzić do dalej idących skutków.

Kolejnymi panelistami byli dr **Marek Martyniszyn** z Queen’s University Belfast oraz dr **Maciej Bernatt** z CARS. Prezentacja dotyczyła historii oraz rozwoju polskiego prawa antymonopolowego w kontekście nowych reżimów prawa konkurencji, a szczególnie kwestii niezależności, która podnoszona jest w projekcie dyrektywy. W dalszej części poruszono aspekty proceduralne dotyczących Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz dokonano przeglądu praktyki decyzyjnej w zakresie zwalczania karteli oraz egzekwowania prawa konkurencji wobec spółek skarbu państwa.

Drugi panel zatytułowany „NCAs Institutional Setting and Relation with Courts” był moderowany przez Barry’ego Rodgera (CLaSF). W pierwszym wystąpieniu tego panelu **Annalies Outhuijse** (University of Groningen) poruszyła temat efektywności systemu nakładania kar za kartele w świetle wyroków niderlandzkich sądów. Prelegentka zauważyła, że system ten nie działa skutecznie, ponieważ wiele decyzji niderlandzkiego organu ochrony konkurencji jest uchylanych przez sądy, przeważnie z powodów dotyczących dowodów oraz proporcjonalności kar.

W kolejnej prezentacji dr **Maciej Bernatt** oceniał intensywność kontroli sądowej decyzji krajowych organów konkurencji ze szczególnym uwzględnieniem krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Wśród krajów objętych analizą znalazły się Polska, Słowacja, Czechy oraz Węgry. Podkreślił on, że w Polsce, w przeciwieństwie np. do Czech, rola sądów sprowadza się często do obniżania kar. W Czechach natomiast silniejsza jest merytoryczna kontrola wydawanych decyzji, przez co częściej są one w całości uchylane. Jednym z wniosków była potrzeba wprowadzenia rozwiązań instytucjonalnych wewnątrz departamentów zajmujących się ochroną konkurencji, tak aby ci sami pracownicy nie zajmowali się zbieraniem dowodów oraz wydawaniem decyzji. Takie rozwiązanie funkcjonuje do pewnego stopnia na Węgrzech.

Ostatni prelegent drugiego panelu, **Francisco Marcos** (IE Business School), odniósł się do zdań odrębnych (*dissenting opinions*) w organach ochrony konkurencji. W pierwszej kolejności doniosłość tej instytucji została pokazana na przykładzie innych organów oraz sądów. Francisco Marcos stwierdził, że wprowadzenie zdań odrębnych w odniesieniu do decyzji organów ochrony konkurencji byłoby pożądane, wymagałoby natomiast ukształtowania jasno określonych reguł.

Trzeci panel, moderowany przez Adama Jassera, dotyczył zestawu narzędzi, którymi dysponują krajowe organy ochrony konkurencji.

Pierwsi prelegenci, **Evi Mattioli** (University of Liège) oraz **Tim Bruyninckx** (European University Institute), zastanawiali się nad przyczynami braku eksterytorialnego stosowania unijnego prawa ochrony konkurencji. Zgodnie z rozporządzeniem nr 1/2003, organy ochrony konkurencji mają obowiązek stosować prawo konkurencji eksterytorialnie, natomiast z analizy przeprowadzonej przez panelistów wynika, że stopień takiego stosowania prawa jest niewystarczający. Jedną z przedstawionych propozycji była możliwość przejęcia przez Komisję Europejską obowiązków związanych z eksterytorialnym stosowaniem prawa konkurencji, co byłoby jednak niezgodne z rozporządzeniem nr 1/2003.

Z kolei **Carsten Koenig** (Georg-August-Universität Göttingen) mówił o nakładaniu kar następczych (*follow-on*) na osoby zajmujące stanowiska kierownicze w przedsiębiorstwach. Zaznaczył on, że Komisja Europejska nie ma takich uprawnień, natomiast kompetencja krajowych organów ochrony konkurencji wynika z treści rozporządzenia nr 1/2003. Zdaniem autora również zasada *ne bis in idem* nie zabrania nakładania takich kar na osoby indywidualne.

Eva Lachnit (Utrecht University), omówiła natomiast temat indywidualnych wskazówek (*individual guidance*) w europejskim prawie ochrony konkurencji. Jedną z kwestii kluczowych było zakwalifikowanie ich do instytucji egzekwowania prawa lub *advocacy*. Eva Lachnit przeanalizowała stosowanie tej instytucji przez Komisję Europejską oraz przez kilka wybranych, krajowych orga-

nów ochrony konkurencji. Jej zdaniem, wskazówki indywidualne powinny zostać uwzględnione przy debacie na temat reformy rozporządzenia nr 1/2003.

Ostatni panel zatytułowany „Due process, proportionality and independence” był moderowany przez Aleksandra Stawickiego, z kancelarii WKB Wierciński Kwieciński Baehr.

Pierwszą prezentację przedstawił dr Maciej Bernatt, występując w imieniu współautorów: **Marco Botta** (Max Planck Institute for Innovation and Competition, Munich) oraz **Alexandra Svetliciniiego** (University of Macau). Prezentacja dotyczyła kwestii respektowania prawa do obrony przez Komisję Europejską oraz wybrane krajowe organy ochrony konkurencji. Omówione zostały m.in. różnice dotyczące przestrzegania LPP (*legal professional privilege*) oraz PASI (*privilege against-self incrimination*). Konkluzją było stwierdzenie, że wraz z proponowanymi zmianami, mającymi na celu zwiększenie skuteczności krajowych organów ochrony konkurencji, zwiększona powinna być harmonizacja dotycząca zagadnień związanych z prawem do obrony.

Kolejny panelista, **Antonio Robles** (Universidad Carlos III de Madrid), zaprezentował referat na temat efektywności, proporcjonalności i efektu odstraszenia w hiszpańskim prawie ochrony konkurencji. Zaznaczono, że długość trwania naruszenia powinna być najważniejszym czynnikiem wpływającym na wymiar kary. Podkreślił, że to nie organ ochrony konkurencji ustala wysokość kar, lecz ustawodawca.

Ostatnim prelegentem seminarium był dr **Pieter Van Cleynenbreugel** (University of Liège), który mówił o niezależności organów ochrony konkurencji. Omówił on również różne aspekty niezależności oraz sposoby jej zapewnienia na przykładzie organów ochrony konkurencji.

Seminarium zamknął prof. **Stanisław Piątek** (CARS), dziękując CLaSF za współpracę w organizacji seminarium, kancelarii WKB Wierciński Kwieciński Baehr za wsparcie finansowe wydarzenia oraz Maciejowi Bernattowi i Ninie Łazarczyk za jego organizację.

Marcin Mleczko

doktorant Polskiej Akademii Nauk

pracownik Departamentu Ochrony Konkurencji w UOKiK

e-mail: marcinmleczko@gmail.com